

**NEGALIOS JUDĖJIMUI,
ĮVAIROVEI IR LYGYBEI
SVARBIOS DATOS.**

**NEREGIŲ
BENDRUOMENEI
SVARBIOS SUKAKTYS**

**KALENDORIUS
2023**

SAUSIS

Glaukomos pažinimo mėnuo

Glaukoma – lėtinė akių liga, pažeidžianti regos nervą bei tinklainės ląsteles, vadinama „tyliuoju regos vagimi“, kadangi jos sukeliama pakitimai sunkiai pastebimi, dėl to svarbus reguliarus profesionalus regos patikrinimas. Glaukomą dažniausiai sukelia akių hipertenzija – aukštas akispūdis, kurio rizika su amžiumi vis didėja.

Sausio 1 d.

1992 m. Lietuvos aklųjų biblioteka tapo valstybine institucija

1992 m. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos respublikinė centrinė biblioteka tapo Lietuvos aklųjų biblioteka, ji perėmė garsinių leidinių leidybą ir Lietuvos aklųjų istorijos muziejų. 1963 m. sausio mėnesį išleista pirmoji garsinė knyga Lietuvoje. 1962 m. gruodžio 7 dieną Lietuvos radijo ir televizijos diktorius Vytautas Kybartas pradėjo garsinti pirmąją knygą – poeto Eduardo Mieželaičio poemą „Žmogus“. Ši knyga, tuo metu labai populiari Lietuvoje, skaitytojus pasiekė 1963 m. sausio mėnesį.

Sausio 4 d.

Pasaulinė Brailio rašto diena

1809 m. sausio 4-ją gimė Brailio rašto kūrėjas Luji Brailis. Jungtinių Tautų Generalinė asamblėja sausio 4-ją paskelbė Pasauline Brailio rašto diena (2018 m.). Šią dieną skleidžiama žinia apie Brailio raštą – komunikacijos priemonę, leidžiančią įgyvendinti nematančių ir silpnaregių žmogaus teises. Džiugu, kad atsiradus naujoms technologijoms Brailio raštas išlieka aktualus ir gyvybingas. Plačiau apie Brailio raštą – filme [„Nuo taško iki taško. Viskas apie Brailio raštą“](#).

Sausio 16 d.

Sukanka 90 metų, kai gimė (1933 m.) Lionginas Ragėnas,

žurnalistas ir prozininkas. Lionginas Ragėnas tris kartus tapo Neregių literatų konkurso laureatu: 2002 m. „Paežerės vaizdeliai“, 2008 m. „Mano džiaugsmo dienos, mano skausmo dienos“, 2014 m. „Sėlių krašto nutikimai“.

Sausio 26 d.

1990 m. įkurta Lietuvos aklujų sporto federacija ([LASF](#))

LASF yra Lietuvos parolimpinio komiteto steigėja ir narė, Tarptautinės aklujų sporto federacijos (IBSA, nuo 1991) bei Tarptautinės Brailio šachmatų asociacijos (IBCA, nuo 1992) narė. LASF tikslas – koordinuoti visų sporto organizacijų, federacijos narių, vienijančių sportininkus, turinčius regos negalią, veiksmus ir pastangas plėtojant neregųjų ir silpnaregių sportą. Federacijos nariai yra 8 neregųjų ir silpnaregių sporto klubai. LASF kasmet organizuoja tarptautinius golbolo ir dziudo turnyrus, įgijusius pasaulinį populiarumą. Lietuvos sportininkai, turintys regos negalią, yra paralimpinių žaidynių, pasaulio bei Europos čempionatų nugalėtojai ir prizininkai golbolo, dziudo, lengvosios atletikos sporto šakose.

VASARIS

Epilepsijos pažinimo mėnuo

Vasario 4 d.

Tarptautinė kovos su vėžiu diena

Tarptautinė kovos su vėžiu diena skirta didinti visuomenės nuovokai apie vėžio prevencijos svarbą užkertant kelią onkologiniams susirgimams. Pirmą kartą paminėta 2000 m. per Pasaulio viršūnių susitikimą Paryžiuje.

Vasario 5 d.

2015 m. įsteigta Lietuvos epilepsija sergančiųjų sąjunga „Epile“

„Įkvėpk. Iškvėpk. Tai tik epilepsija“ – tokiu šūkiu savo lankytojus pasitinka [„Epile“](#) – organizacija, vienijanti sergančiuosius epilepsija, jų artimuosius ir medikus, kuriems rūpi sergančiųjų poreikiai, gyvenimo kokybė ir integracija į visuomenę.

Vasario 11 d.

Tarptautinė ligonių diena

Vasario 11-ąją pasauline ligonių diena paskelbė Popiežius Jonas Paulius II 1992 m. Nuo tol šią dieną mini visas krikščioniškasis pasaulis. Kiekvienais metais Popiežius meldžiasi pats ir ragina tikinčiuosius melstis už ligonius. Ta proga jis parašo Apaštalinį laišką. Laiško turinys priklauso nuo to, kokios problemos aktualiausios, kokios ligos labiausiai atkreipia visuomenės dėmesį.

Vasario 12 d. 2013 m. įsteigta Lietuvos Spina Bifida ir Hidrocefalija asociacija

[Spina bifida ir hidrocefalija asociacija](#) vienija žmones su įgimta stuburo išvarža arba turinčius vandenės (hidrocefalijos) diagnozę, taip pat jų artimuosius. Asociacija aktyviai veikia tarptautinėse organizacijose, renka duomenis apie inovatyviausias priemones ir paslaugas, padedančias gyventi kokybiškai ir savarankiškai.

Vasario 13 d. Tarptautinė epilepsijos diena

Vasario 20 d. Socialinio teisingumo diena

Socialinio teisingumo dieną 2007 m. paskelbė Jungtinių Tautų (JT) Generalinė asamblėja. Skatinant kovą su nelegaliu darbu, darbo užmokesčio nelygybe ir kitomis kliūtimis dalyvauti darbo rinkoje, JT iniciatyva nuo 2009 m. minima Pasaulinė socialinio teisingumo diena. Vystantis visuomenei ir modernėjant darbo rinkai, randasi ir naujų iššūkių joje dalyvauti. Štai nuo 2021 m. JT skiria papildomo dėmesio socialiniam teisingumui skaitmeninėje ekonomikoje: skatindama imtis veiksmų informacinei, skaitmeninei atskirčiai mažinti, užtikrinti žmogaus teises skaitmeninių technologijų pasaulyje, sudaryti galimybes darbuotojų profesiniam persikvalifikavimui, atsakant į skaitmenizacijos iššūkius.

Vasario 21 d. Tarptautinė gimtosios kalbos diena

Vasario 24 d. Sukanka 100 metų, kai 1923 m. prof. oftalmologas Petras Avižonis skaitė pirmą oficialų pranešimą „Aklyjų globojimas kitur ir Lietuvoje“

Prieš 100 metų 1923 m. vykusiame Lietuvos gydytojų II suvažiavime prof. oftalmologas Petras Avižonis skaitė pirmąjį oficialų pranešimą „Aklyjų globojimas kitur ir Lietuvoje“, kuris tais pačiais metais publikuotas spaudoje ir išleistas atskiru leidiniu. Šie prof. P. Avižonio darbai tapo svarbiu postūmiu pradėti Lietuvos neregijų ir silpnaregių judėjimą.

Vasario 27 d.

Sukanka 95 metai, kai 1928 m. pradėjo veikti Kauno aklujų institutas

Prieš 95 metus (1928 m.) pradėjo veikti Kauno aklujų institutas. Institutas Lietuvoje tapo pirmąja švietimo įstaiga neregiamams.

Vasario 28 d.

Tarptautinė retų ligų ir būklių diena

Europoje retomis laikomos tos ligos arba būklės, kuriomis suseraga mažiau nei 1 žmogus iš 2000. Apie 80 proc. retų ligų yra genetinės, todėl ypač svarbi genetinė diagnostika ir šeimų konsultavimas. Žinant tikslią genetinės ligos diagnozę, galima taikyti prenatalinę ar ikisimptomine diagnostiką bei gydymą. Kitos retos ligos – tai retos autoimuninės, onkologinės, infekcinės, idiopatinės (t. y., nežinomos priežasties) ligos.

KOVAS

Sąmoningumo didinimo mėnuo BE PATYČIŲ

Cerebrinio paralyžiaus pažinimo mėnuo

Cerebrinis paralyžius pasireiškia kūno padėties, judėjimo ir pusiausvyros sutrikimais dėl smegenų dalių, kontroliuojančių raumenų veiklą ir valingus judesius, pažeidimo. Galvos smegenų pažeidimas įvyksta nėštumo, gimdymo metu arba iškart po gimimo, ir gali sutrikdyti vaiko judesius, laikysenos, psichikos, kalbos, klausos ir regos vystymąsi.

Kovo 1 d.

Tarptautinė neįgaliųjų vežimėlio diena

2008 m. paskelbta pirmą kartą, Tarptautinė neįgaliųjų vežimėlių diena yra minima kiekvienų metų kovo 1 d., siekiant atkreipti visuomenės dėmesį, kokią didžiulę įtaką neįgaliojo vežimėlis – kėdė su ratais – padarė žmonių su negalia gyvenimui. Šios minėtinos dienos tikslas yra pasidžiaugti technologijoms tobulėjant didėjančiomis galimybėmis pasirinkti vežimėlį žmonėms su judėjimo negalia bei atkreipti dėmesį į stokojančias šalis, kuriose milijonai žmonių neišgali įsigyti neįgaliojo vežimėlio.

Kovo 3 d. Pasaulinė ausų ir klausos diena

Šią dieną primenama, kad visiems reikia reguliariai tikrintis klausą ir rūpintis jos būkle. Jos metu raginama „sumažinti garsą“. Kurtumas ir neprigirdėjimas – tik keli iš egzistuojančių klausos sutrikimų. Iki 2050 m. beveik 2,5 milijardo žmonių turės tam tikrą klausos sutrikimą, iš kurių mažiausiai 700 mln. neprigirdinčiųjų reikės reabilitacijos paslaugų.

Kovo 4 d. Sukanka 115 metų, kai 1908 m. gimė Antanas Verksnys,

Tarpukario Lietuvos kariuomenės dimisijos generalinio štabo pulkininkas leitenantas, buvęs politinis kalinys, netekęs regos parašęs prisiminimų knygą „Mano gyvenimas – liudininkas“ (mirė 1996 m.).

Kovo 5 d. Įsteigtas Katalikiškasis Prano Daunio fondas akliesiems remti

Katalikiškasis Prano Daunio fondas įsteigtas 1992 m. neregijų ir silpnaregių literatų leidybai remti. Fondo rūpesčiu 2014 m. birželio 5 d. Kaune, Taikos prospekte atidengtas paminklas neregijų ir kurčiųjų švietimo pradininkui bei lietuviškos Brailio abėcėlės sudarytojui Pranui Dauniui (skulptorius Jonas Gencevičius).

Kovo 12 d. Pasaulinė glaukomos diena

Pasaulio glaukomos asociacijos iniciatyva kovo 12-ją minima Pasaulinė glaukomos diena, kuria prasideda glaukomos savaitė – ji kasmet vyksta antrąją kovo savaitę. 2023 m. Pasaulinė glaukomos savaitė vyks kovo 12–18 dienomis. Šia iniciatyva siekiama skleisti informaciją apie glaukomą, jos prevenciją ir gydymą.

Kovo 20 d. 2013 m. įsteigta Lietuvos autizmo asociacija „Lietaus vaikai“

[„Lietaus vaikai“](#) yra pelno nesiekianti visuomeninė organizacija, vienijanti šeimas, auginančias vaikus su autizmo spektro ir kitais raidos sutrikimais, suaugusius asmenis, turinčius autizmo spektro sutrikimų (ASS), ir kitus fizinius bei juridinius asmenis – specialistus, paslaugų tiekėjus, dirbančius autizmo srityje. Asociacija „Lietaus vaikai“ yra organizacijos „Autism Europe“ narė.

Kovo 21 d. Pasaulinė Dauno sindromo diena

Pasaulinės Dauno sindromo dienos tikslas – formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į Dauno sindromą turinčius žmones, skatinti jų pačių ir jų šeimų integraciją į visuomenę.

Dauno sindromas – genetinis sutrikimas, pasireiškiantis dėl įgimto chromosominio defekto – 21 chromosomos patrigubėjimo, dar vadinamo trisomija. Minint pasaulinę Dauno sindromo dieną, žmonės raginami mūvėti skirtingas kojines ir taip formuoti palaikantį požiūrį į kitoniškumą.

Kovo 23 d. Pasaulinė optometrijos diena

Prisimenama apie nenuilstamą gydytojų darbą užtikrinant kokybiškas optometrijos paslaugas.

Optometrija – tai asmens sveikatos priežiūros sritis, tirianti optinių akies defektų nustatymo metodus ir jų koregavimą naudojant optines technologijas ir optometrines įrangas.

Kovo 24 d. 1938 m. įsteigta Lietuvos kurčiųjų draugija

1938 m. kovo 24 d. įsteigta [Lietuvos kurčiųjų draugija](#) jau 85 metus atstovauja kurtiesiems ir neprigirdintiesiems, gina jų teises, teikia metodinę pagalbą, organizuoja nacionalinius ir tarptautinius renginius. Steigiant Lietuvos kurčiųjų draugiją, daug pasidarbavo Nepriklausomybės kare sužeistas, regos ir dalies klausos netekęs Lietuvos kariuomenės savanoris Pranas Daunys. Nuo 1992 m. LKD yra Pasaulio kurčiųjų federacijos (WFD), o nuo 2006 m. – Europos kurčiųjų sąjungos (EUD) narė.

Kovo 26 d. Pasaulinė epilepsijos pažinimo diena (Purple Day)

Tarptautinė epilepsijos pažinimo diena minima nuo 2008 m., dar vadinama Purpurine diena (angl. „Purple Day“). Ji sumanyta tam, kad padėtų išsklaidyti įsišaknijusius stereotipus apie epilepsiją. Žinojimas kaip elgtis pamačius, kad žmogų ištiko epilepsijos priepuolis, gali įveikti nepagrįstas baimes, padėti išvengti nesusipratimų, o sergantiesiems – viešumoje jaustis saugiau. Lietuvoje epilepsija serga apie 26 tūkstančiai įvairaus amžiaus žmonių.

BALANDIS

Autizmo ir neuroįvairovės pažinimo mėnuo

Balandžio 2 d.

Pasaulinė autizmo pažinimo diena

Pasaulinės autizmo dienos tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į autizmą, paskatinti ankstyvą diagnostiką ir pagalbą. Autizmas – neurologinis raidos sutrikimas, apimantis kalbos, bendravimo, elgsenos, socialinių įgūdžių vystymąsi. Tai vienas sudėtingiausių raidos sutrikimų, kurio požymiai vieniems asmenims pasireiškia stipriau, kitiems silpniau. Autizmo spektre esantys žmonės, kitaip suvokia aplinką. Jie gali labiau sutelkti dėmesį į detales, todėl sunkiau suvokti bendrą situacijos kontekstą, pasižymėti netipiniu sensoriniu jautrumu, pvz., būti ypatingai jautrūs garsams, kvapams, tuo tarpu mažiau jautrūs šalčiui, skausmui.

Balandžio 7 d.

Pasaulinė sveikatos diena

Pasaulinė sveikatos diena, kurios minėjimą 1950 m. inicijavo Pasaulinė sveikatos organizacija (PSO), minima pažymint PSO įsteigimą 1948 m. Šią dieną atkreipiamas dėmesys į tam tikras su sveikata susijusias temas, pabrėžiant Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) prioritetines sritis.

Balandžio 11 d.

Pasaulinė Parkinsono ligos pažinimo diena

Pasaulinę sergančiųjų Parkinsono liga dieną siekiama informuoti visuomenę apie šią neurodegeneracinę ligą, gydymą ir paslaugas su šia liga gyvenantiems žmonėms. Parkinsono liga – tai lėtinė progresuojanti liga, dėl jos nyksta tam tikros galvos smegenų srities, dalyvaujančios judesių kontrolėje, ląstelės, todėl sulėtėja ir pasunkėja judesiai, koordinacija, gali rastis kalbos ir mąstymo sutrikimų. Sergančiųjų Parkinsono liga solidarumo simbolis – raudona tulpė. Prieš 25 metus vienas Nyderlandų sodininkas, sergantis Parkinsono liga, išvedė naują tulpės veislę, kurią pavadino „Daktaras Džeimsas Parkinsonas“ anglų gydytojo Dž. Parkinsono garbei, kuris 1817 m. pirmasis išsamiai aprašė šią ligą.

Balandžio 12 d.

Sukanka 90 metų, kai 1933 m. gimė Vytautas Karvelis,

habituotas socialinių mokslų daktaras, profesorius, daug nuveikęs ruošiant tiflopedagogus Lietuvoje (mirė 2011 m.).

Balandžio 21 d.

Lietuvos tautinių bendrijų diena

Balandžio 26 d.

Tarptautinė šunų vedlių diena

Tarptautinė šunų vedlių diena minima paskutinį balandžio trečiadienį. Šunys vedliai suteikia socialinio bendravimo galimybes ir didesnę nepriklausomybę suaugusiems neregiam ir ne tik! – jie perspėja kurčiuosius, padeda išmokti vaikščioti vaikams su Spina bifida, padeda įveikti sensorines perkrovas autistiškiems žmonėms ir pan. Pirmą kartą šunys vedliai paminėti XVI amžiaus rašytiniuose šaltiniuose.

Balandžio 27 d.

1997 m. įsteigta Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija

[Asociacija Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija](#) yra pagrindinė skėtinė nevyriausybinio sektoriaus organizacija, vienijanti psichikos negalią turinčius asmenis, jų šeimas ir bendruomenes visoje Lietuvoje. Pagrindinis Bendrijos tikslas – atstovauti asmenims, turintiems psichikos negalią, siekti kokybiško gydymo ir pilnaverčio gyvenimo, plečiant psichosocialinės reabilitacijos, užimtumo, teisinės pagalbos bei nestacionarios globos paslaugas bendruomenėje.

GEGUŽĖ

Europos mėnuo

Gegužės 4 d.

Lietuvių gestų kalbos diena

1995 m. gegužės 4-ją lietuvių gestų kalba Lietuvoje pripažinta kurčiųjų gimtąja kalba. Kurčiųjų draugijos duomenimis, daugiau nei 30 tūkstančių Lietuvos žmonių dėl įvairių priežasčių arba visiškai negirdi, arba didesniu ar mažesniu laipsniu neprigirdi.

Gegužės 5 d.

Europos savarankiško gyvenimo diena

Europos savarankiško gyvenimo dienos minėjimą 2014 m. Briuselyje inicijavo Europos Savarankiško gyvenimo tinklas (European Network on Independent Living, ENIL). Šią dieną žmonės su negalia ir jų artimieji siekia atkreipti dėmesį į kliūtis, kurios jiems trukdo gyventi savarankiškai.

Gegužės 8 d.

Pasaulinė Raudonojo kryžiaus diena

Raudonojo kryžiaus organizacijos ištakos yra Tarptautinė sužeistųjų pagalbos tarnyba, kuri buvo įkurta XIX a. viduryje. XX a. pradžioje buvo įkurta Raudonojo pusbėnulių tarnyba – raudonojo kryžiaus atitinkamo musulmoniškoje šalyje. Pradėjusi veiklą nuo karo sužeistųjų gelbėjimo, šiuo metu ši organizacija apima daugelį visuomenės gyvenimo sričių ir jos savanoriai padeda užtikrinant socialiai pažeidžiamų gyventojų aprūpinimą būtiniausiomis priemonėmis, organizuojant transporto paslaugas žmonėms su negalia, visuomenės sveikatos iniciatyvas, pvz., vakcinaciją ir pan.

Gegužės 9 d.

Europos diena

Gegužės 15 d.

Tarptautinė šeimų diena

Gegužės 17 d.

Tarptautinė diena prieš homofobiją ir transfobiją

1990 m. gegužės 17 d. JT Generalinė asamblėja deklaravo, kad „homoseksualumas nėra liga, sutrikimas ar iškrypimas“, taip ištaisydama šią klaidingą nuostatą, kuria vadovavosi PSO iki 1990 m., homoseksualumą priskirdama psichikos sutrikimui. Žmogaus lytinė tapatybė, seksualinė orientacija ar kitos tapatybės dalys negali tapti pagrindu neapykantai, pažeidžiančiai žmogaus orumą ir sukeliančiai sunkias emocijas ir fizines pasekmes. Neapykantos nusikaltimai įbaugina visuomenę, didėja tarpusavio nepasitikėjimas. Neapykanta kitoniškumui veiksmingiausiai „gydoma“ pažįstant greta mūsų gyvenančius žmones.

Gegužės 18 d. Pasaulinė prieinamumo diena (minima trečiąjį gegužės ketvirtadienį)

Pasaulinė prieinamumo diena (angl. Global Accessibility Awareness Day) minima nuo 2012 m. trečiąjį gegužės ketvirtadienį. Jos metu skatinama kalbėti, suprasti, mąstyti apie skaitmeninės aplinkos prieinamumą įvairias negalias turintiems žmonėms.

Gegužės 20 d. 1996 m. įsteigta Lietuvos žmonių su stuburo pažeidimais asociacija

Gegužės 27 d. 2000 m. įsteigta Lietuvos psichikos negalios žmonių bendrija „Giedra“

Gegužės 28 d. 1999 m. įsteigta Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrija „Pagava“

Gegužės 28 d. Tarptautinė kultūrų įvairovės diena

Gegužės 31 d. Pasaulinė išsėtinės sklerozės pažinimo diena

Nuo 2009 metų paskutinįjį gegužės mėnesio trečiadienį minima Pasaulinė išsėtinės sklerozės diena, taip reiškiant palaikymą daugiau kaip 2,3 mln. pasaulio žmonių, kurie serga išsėtine skleroze. Lietuvoje yra apie 3000 sergančiųjų šia liga, kasmet diagnozuojama apie 80 naujų išsėtinės sklerozės atvejų.

BIRŽELIS

Didžiavimosi savo lytine tapatybe ir seksualine orientacija mėnuo (Pride Month)

Birželį pasaulyje vyksta renginiai, skirti atminti ilgai trunkančią ir vis dar besitęsiančią LGBTQ+ bendruomenės kovą už lygias teises. Vilniuje kas trečius

metus organizuojama šventinė eisena, kuria siekiama atkreipti dėmesį į tai, kad LGBTQ+ žmonės sudaro reikšmingą mūsų visuomenės dalį, tuo tarpu susiduria su neapykanta, neigiamomis visuomenės nuostatomis, kurioms pataikaudami politikai delsia priimti politinius sprendimus ir sukurti teisinius mechanizmus, galinčius užtikrinti lygias teises LGBTQ+ gyventojams.

Birželio 1 d. Tarptautinė vaikų gynimo diena

Birželio 11 d. Sukanka 100 metų, kai gimė Antanas Grigutis

Sukanka 100 metų, kai 1923 m. gimė Antanas Grigutis – socialinių mokslų daktaras, neregys, ilgametis LASS narys (mirė 2008 m.)

Birželio 13 d. Tarptautinė albinizmo pažinimo diena

Albinizmas – paveldimų būklių grupė, kuriai būdingas pigmento melanino sintezės sutrikimas. Dėl melanino trūkumo odoje, šių žmonių oda lengvai pažeidžiama aplinkos veiksnių, ypač ultravioletinės spinduliuotės, o dėl melanino trūkumo akies rainelėje galimi regėjimo sutrikimai.

Birželio 20 d. Sukanka 85 metai, kai 1938 m. gimė Juozapas Kairys

Sukanka 85 metai, kai gimė Juozapas Kairys, vienas iš aktyviausių LASS narių, kompozitorius, muzikantas (mirė 2008 m.). J. Kairys sukūrė beveik 150 originalių kūrinių. Išleistos penkios kūrinių natų knygos: „Lietuvai“ (1988) – maršai pučiamųjų instrumentų orkestrui; „Troškimai“ (1998) – dainos ir giesmės chorams; „Regėjau versmę“ (2003) – įvairių žanrų bažnytinė chorinė muzika; „Iš tos nakties“ (2007) – dainos solistams, vokaliniais ansambliams ir chorams; „Pragydo paukštelis“ (2007) – dainos vaikams. Kūrė vokalinę bei instrumentinę muziką. Kompozitorius daug kūrinių yra sukūręs ir pagal neregijų poetų A. Jonyno, V. Areimos, V. V. Toločkos, A. Katiliaus, E. Balčiūtės, A. Narijauskienės tekstus. 1996 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas už nuopelnus Lietuvai, jos kultūrai, mokslui ir švietimui Juozapą Kairį apdovanojo Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino pirmo laipsnio medaliu.

Birželio 27 d.

1995 m. įsteigta Lietuvos paraplegikų asociacija

[Lietuvos paraplegikų asociacija](#) vienija žmones, kurie dėl sunkių nugaros smegenų pažeidimų ar traumų (tetraplegija ir paraplegija) bei kitokios fizinės negalios juda neįgaliojo vežimėliu.

LIEPA

Žmonių su negalia vertės pripažinimo mėnuo (Disability Pride Month)

Nuo 2004 m. liepos mėn. JAV minimas Žmonių su negalia vertės pripažinimo mėnuo, pažymint Amerikos negalios akto priėmimą Kongrese, 1990-ųjų liepą. Ši iniciatyva kol kas neturi europietiškojo atitikmens, tačiau negalios aktyvistai ragina kelti diskusiją socialiniuose tinkluose, kas yra žmonių su negalia vertė, kviečia dalytis ir apmąstyti negalios patirtis, ieškoti tinkamesnio pavadinimo ar paaikškinimo, kas yra tas *Disability Pride*, kurį pažodžiui išvertus gautųsi „Pasididžiavimas negalia“.

JAV negalios aktyvistai teigia, kad liepos renginiai jokių būdu nesiekia paneigti barjerų ir neteisybės, kuriuos kasdien patiria žmonės su negalia, tačiau skirti pabrėžti šių žmonių vertę ir indėlį, kurį jie įneša į visuomenės vystymąsi, o taip pat – šiais renginiais suteikti gyventojams su negalia matomumo.

Disability pride nereiškia, kad negalia žmonėms gali patikti ar sukelti pasididžiavimą, priešingai – tai nepageidaujama tapatybės dalis. Tačiau šiais renginiais jų dalyviai atsisako gėdytis negalios, siekia neigti menkinančias nuostatas, esą žmonės su negalia mažiau vertingi ar mažiau prisidedantys prie visuomenės vystymosi.

Liepos 7 d.

**1992 m. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga priimta į
Pasaulio aklųjų sąjungą**

1992 m. liepos 7 d. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga (LASS) priimta į Pasaulio aklųjų sąjungą – tarptautinę organizaciją, įsteigtą 1984 m. Pasaulio aklųjų sąjunga turi 190 narių – pasaulio valstybių ir atstovauja 253 milijonams neregųjų ir silpnaregių.

Liepos 24 d.

1926 m. įkurta Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga

1926 m. liepos 24–25 dienomis Kaune, Liaudies namų salėje, įvyko Lietuvos aklųjų I suvažiavimas, kurį finansavo komitetas Lietuvos karo invalidams šelpti. Suvažiavime, kuriame dalyvavo 200 neregijų, nutarta įsteigti LAS, priimti sąjungos įstatai, išrinkta centro valdyba ir revizijos komisija, pirmininku tapo majoras Petras Šeštakauskas. Centro valdybos nariais išrinkti: gydytojas Petras Musteikis, Vincas Vitkus, Jonas Barčius ir Pranas Daunys. LAS vyriausia globėja sutiko būti Matilda Voldemarienė.

Liepos 25 d.

1952 m. įkurta tarptautinė sutrikusios regos žmonių švietimo taryba (ICEVI)

Tarptautinė sutrikusios regos žmonių švietimo taryba (International Council for Education of People with Visual Impairment, ICEVI) įkurta per Tarptautinę tiflopedagogų konferenciją „Neregijų jaunuolių švietimo poreikiai“, vykusią Nyderlanduose, Bussume, 1952 m. liepos 25 – rugpjūčio 2 dienomis. ICEVI tikslai – užtikrinti galimybę mokytis visiems regėjimo negalią turintiems vaikams, suteikti jiems kokybišką ir visapusišką išsilavinimą, padėti mokykloms parengti mokymo programas, aprūpinti įranga ir mokymo medžiaga regėjimo negalią turinčius vaikus ir jaunuolius, teikti pagalbą jų tėvams, mokytojams ir kitiems bendruomenės nariams.

RUGPJŪTIS

Darnių miestų ir bendruomenių mėnuo

Rugpjūčio 2 d.

1927 m. įvyko Jungtinis II tarptautinis neregijų ir XVII tiflopedagogų kongresas

1927 m. rugpjūčio 2–8 dienomis Vokietijoje, Karaliaučiuje, vyko Jungtinis II tarptautinis neregijų ir XVII tiflopedagogų (neregijų mokytojų) kongresas, kuriame Lietuvai atstovavo LAS valdybos narys Pranas Daunys. Kongrese jis pasakė kalbą, nušviesdamas aklųjų padėtį Lietuvoje, susipažino su Karaliaučiaus aklųjų instituto veikla. P. Daunys buvo pirmasis Lietuvos neregys, dalyvavęs tarptautiniame neregijų kongrese.

Rugpjūčio 6 d.

2001 m. įsteigtas Lietuvos negalios organizacijų forumas

[Lietuvos negalios organizacijų forumas](#) (LNF) buvo įkurtas 2001 metais, siekiant suvienyti skirtingoms negalioms atstovaujančias organizacijas ir visiems kartu keisti negalios politiką Lietuvoje. LNF jungia 16 organizacijų, kurios drauge atstovauja apie 300 tūkstančių žmonių su negalia, jų šeimų ir negalios situacijoje atsidūrusiųjų interesams, ir akcentuoja: „Kartu mes – žmonių su negalia balsas“. Vienas iš esminių LNF tikslų – Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimas Lietuvoje.

Rugpjūčio 8 d.

Sukanka 65 metai, kai 1958 m. gimė Vitas Purlys

Vitas Purlys – tiflopedagogas, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro (LASUC) į Kompiuterinės technikos taikymo skyriaus vedėjas, neregijų kompiuterinio raštingumo pradininkas Lietuvoje (mirė 2011 m.).

RUGSĖJIS

Kurčiųjų bendruomenės ir kultūros pažinimo mėnuo

Rugsėjo 1 d.

1992 m. įsteigtas Kompiuterinės technikos taikymo skyrius prie Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro (LASUC)

Įsteigtas Kompiuterinės technikos taikymo skyrius prie Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro (LASUC). Kai iš Jungtinių Amerikos Valstijų Overbruko aklųjų mokyklos grįžo metus joje kvalifikaciją kėlęs informatikos mokytojas Vitas Purlys ir du mokiniai, turintys regos negalią – Sergejus Mechas ir Remigijus Audiejaitis – Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos sprendimu 1992 m. rugsėjo 1 d. Vilniuje įsteigtas Kompiuterinės technikos taikymo skyrius prie Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro. Jau 1992 m. rudenį centras surengė pirmuosius darbo kompiuteriu kursus neregiams ir silpnaregiams. [Daugiau skaitykite knygoje „Partnerships for Change: National Strategies“.](#)

Rugsėjo 5 d.

1991 m. įsteigtas Lietuvos paralimpinis komitetas

[Lietuvos paralimpinis komitetas](#) yra savarankiška žmonių, turinčių negalią, sporto organizacija, koordinuojanti paralimpinį judėjimą Lietuvoje.

Rugsėjo 8 d. Tarptautinė raštingumo diena

Rugsėjo 10 d. Pasaulinė savižudybių prevencijos diena

Pasaulyje per metus nusižudo apytiksliai 703 tūkst. žmonių. Tikėtina, kad kiekvienai savižudybei tenka 20 bandymų nusižudyti, o daug daugiau žmonių rimtai svarsto apie savižudybę. Milijonai žmonių patiria stiprų sielvartą arba yra kitaip stipriai paveikiami dėl artimųjų savižudiško elgesio. Pasaulinę savižudybių prevencijos dieną (WSPD) 2003 m. paskelbė Tarptautinė savižudybių prevencijos asociacija kartu su Pasaulio sveikatos organizacija (PSO). Kiekvienais metais rugsėjo 10 d. sutelkiamas dėmesys į šią problemą. Valentinas Vytautas Toločka yra parengęs leidinį „Kad gyventų: analitinis darbas“ (LAB, 2008), kuriame ištyrė savižudybių statistiką tarp neregijų ir silpnaregių. „Vilties kūrimas veikiant“ – 2021–2023 m. minimos Pasaulinės savižudybių prevencijos dienos tema. Šia tema primenama, kad savižudybė nėra išeitis, ir siekiama įkvėpti pasitikėjimo ir šviesos.

Rugsėjo 15 d. Prieš 95 metus Vilniuje pradėjo veikti aklujų mokykla-internatas

Prieš 95 metus 1928 m. lenkų okupuotame Vilniuje pradėjo veikti Aklujų mokykla-internatas, veikęs iki 1940 m.

Rugsėjo 16 d. 1993 m. įsteigta asociacija „Gyvastis“

[1993 m. įsteigta asociacija „Gyvastis“](#), vienijanti organų transplantacijos laukiančius ir su persodintais organais gyvenančius žmones.

Rugsėjo 21 d. 2021 m. Lietuvos bibliotekos pasirašė bibliotekų prieinamumo manifestą

2021 m. rugsėjo 21 d. Kaune vyko bibliotekų renginys „Biblioteka visiems. Konferencija+“, skirta susitarti dėl veiklos krypčių, kuriomis bus siekiama didesnės negalią turinčių žmonių įtraukties bei socializacijos. [Taip gimė bibliotekų prieinamumo manifestas](#), kuriuo bibliotekų bendruomenės nariai įsipareigojo stengtis bibliotekas paversti prieinamomis visiems.

Rugsėjo 21 d. Tarptautinė Alzheimerio ligos diena

Tarptautinė Alzheimerio ligos diena. Alzheimerio liga – tai neurodegeneracinė liga, pasižyminti pažintinių funkcijų blogėjimu, elgsenos pokyčiais. Šią dieną siekiama informuoti visuomenę apie ligos prevenciją, jos simptomus bei ja sergantiems žmonėms prieinamas paslaugas. Šiai vartotojų grupei sudėtinga perskaityti ir įsisavinti ilgas teksto ištraukas be jokių jį paaiškinančių ar padedančių įsiminti intarpų. Todėl LAB nuosekliai pildo Specialiosios serijos „Skaitinių valandėlė“ kolekciją garsiniais leidiniais, kuriuose pateikiami skirtingų žanrų neilgi kūrinėliai, pvz., eilėraščiai, pasakojimai apie liaudiškas šventes, sakmės, mįslės etc.

Rugsėjo 23 d. Tarptautinė gestų kalbos diena

Daug reikšmės kurčiųjų gyvenimui, bendravimui ne tik tarpusavyje, bet ir su visuomene, turėjo bendravimo gestais atradimas. 1760 m. buvo įkurtas Paryžiaus kurčiųjų institutas, padėjęs pagrindus šiai kurčiųjų kalbai. Pirmasis gestų kalbos žodynas iš 300 ženklų išleistas tik 1965 m.

Rugsėjo 24 d. Pasaulinė kurčiųjų diena

Pasaulinė kurčiųjų federacija (World Federation of the Deaf), įkurta Romoje 1951 m., paskutinį rugsėjo sekmadienį paskelbė Pasauline kurčiųjų diena. Šią dieną ir po to vykstančią kurčiųjų savaitę skatinama spręsti kurčiųjų integracijos į visuomenę problemas.

Rugsėjo 27 d. Lietuvos socialinių darbuotojų diena

Lietuvos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Lietuvos socialinių darbuotojų asociacijos iniciatyva nuo 2004 metų kasmet rugsėjo 27 d. Lietuvoje oficialiai minima Lietuvos socialinių darbuotojų diena. Lietuvoje socialinį darbą dirba apie 6 tūkst. žmonių. Socialinio darbo pradžia Lietuvoje laikomi 1990–1991 metai. Tuo metu šalyje pradėjo lankytis pirmieji socialiniai darbuotojai iš užsienio. Jie rengė seminarus socialinės apsaugos, sveikatos, švietimo sistemų darbuotojams, o nuo 1996 m. VU pradėjo rengti soc. darbuotojus.

Rugsėjo 28 d. 1988 m. įsteigta Lietuvos neįgaliųjų draugija

[Lietuvos neįgaliųjų draugija](#) (LND) – viena didžiausių nevyriausybių

organizacijų Lietuvoje, vienijanti daugiau kaip 24 tūkst. fiziškai neįgalių žmonių ir jų artimųjų. Pagrindinis organizacijos tikslas – atstovauti ir ginti neįgaliųjų pilietines, socialines ir ekonomines teises, skatinti lygias galimybes, suteikti reikalingą informaciją.

Rugsėjo 29 d.

1995 m. įsteigta Lietuvos žmonių su negalia sąjunga

[Lietuvos žmonių su negalia sąjunga](#) (LŽNS) – savanoriška, nepriklausoma, nepolitinė, visuomeninė organizacija jungianti organizacijas, dirbančias žmonių su negalia integracijos srityje. LŽNS jungia 17 asocijuotų narių įvairiuose Lietuvos miestuose bei rajonuose ir 5 viešąsias įstaigas.

SPALIS

Dėmesio trūkumo ir hiperaktyvumo sindromo (ADHD) pažinimo mėnuo

***Spina bifida* ir hidrocefalijos pažinimo mėnuo**

Disleksijos pažinimo mėnuo

Disleksijos pažinimo mėnuo „Go Red“ pirmą kartą įvyko Australijoje 2015 m. Dabar visame pasaulyje kasmet renginiai disleksijos tema vyksta pirmąją spalio savaitę. Siekiama sumažinti raudonos spalvos baimę, nes šia spalva taisomos klaidos mokykloje. „Go Red“ iniciatyva pasitelkia raudonos spalvos jėgą, atkreipdama visuomenės dėmesį į disleksijos sutrikimą, kuris būdingas apie 10 proc. žmonių. LAB [tinklaraštis apie skaitymo sutrikimus](#) – puikus būdas apie disleksiją sužinoti daugiau!

Spalio 1 d.

Tarptautinė pagyvenusių žmonių diena

Tarptautinė pagyvenusių žmonių diena. Jungtinių Tautų organizacijos Generalinė asamblėja, įvykusi 1990 m. gruodžio 14 d., Tarptautine pagyvenusių žmonių diena paskelbė spalio 1-ją. Po metų Asamblėja patvirtino rezoliuciją, kurioje buvo išreikštas JT požiūris į senatvę, o šalys paragintos formuojant savo politiką laikytis jos nuostatų. Lietuvoje ši diena minima nuo 1992 m. Europos statistikos agentūros „Eurostat“ duomenimis, 2060 m. Lietuvoje bus 2,5 mln. gyventojų, iš jų daugiau nei 800 tūkst. pensininkų.

Spalio 2 d.

Garsinių knygų leidybos Lietuvoje pradžia

Garsinių knygų leidybos pradžia Lietuvoje. 1962 m. spalio 2 d. įvyko Lietuvos aklujų draugijos (LAD) centro valdybos prezidiumo posėdis, kurio metu buvo priimtas nutarimas „Dėl Lietuvos aklujų draugijos knygų įgarsinimo cecho organizavimo“. LAD Vilniaus gamybiniame mokymo kombinate buvo įkurtas naujas padalinys – Garso įrašų studija. Gruodžio 7 dieną Lietuvos radijo ir televizijos diktorius Vytautas Kybartas pradėjo garsinti pirmąją knygą – poeto Eduardo Mieželaičio poemą „Žmogus“. Ši knyga, tuo metu labai populiari Lietuvoje, skaitytojus pasiekė 1963 m. sausio mėnesį. Garso įrašas nebuvo kokybiškas, dar kartą šią knygą įgarsino aktorius Eduardas Kunavičius. Žmonės, negalintys skaityti įprastai, jiems skirtas garsines knygas ras [virtualioje bibliotekoje ELVIS](#).

Spalio 2–8 d.

Disleksijos pažinimo savaitė

Spalio 5 d.

Tarptautinė mokytojų diena

Tarptautinė mokytojų diena UNESCO iniciatyva pradėta minėti siekiant atkreipti dėmesį į sunkų ir atsakingą mokytojo darbą, iššūkius, kuriuos kasdien turi įveikti atsidavę mokytojai. Viena sudėtingiausių pedagogikos šakų – tiflopedagogika – tiria neregijų ir silpnaregių mokymą. Tiflopedagogai siekia išmokyti neregius vaikus savarankiškumo, kompensuoti regos trūkumą lavinant mąstymą, kalbą, atmintį, mokant orientuotis erdvėje.

Spalio 6 d.

Tarptautinė cerebrinio paralyžiaus diena

Pasaulinės Cerebrinio paralyžiaus dienos tikslas – skatinti šią diagnozę turinčių žmonių įtrauktį į visuomenę. Pasaulyje šiuo metu yra apie 17 milijonų žmonių, turinčių cerebrinį paralyžių. Tai fizinė negalia, paveikianti judesius, laikyseną, artikuliaciją. Cerebrinis paralyžius gali paveikti skirtingas kūno dalis, o jo sunkumas – svyruoti nuo silpnumo tik vienoje rankoje iki beveik visiško savarankiško judėjimo nebuvimo.

Spalio 9 d.

Organų donorystės diena – antrasis spalio šeštadienis

Organų donorystės dėka vieno žmogaus netektis gali suteikti naują viltį net 7 ligų išvargintiems pacientams. Per metus Lietuvoje vidutiniškai atliekama apie

šešiasdešimt ragenos transplantacijų. Kai dėl įvairių priežasčių ragena praranda skaidrumą, vienintelis būdas atkurti regėjimą – ragenos pakeitimas, tai yra transplantacija.

Spalio 10 d. Tarptautinė psichikos sveikatos diena

Pasaulinė psichikos sveikatos diena minima nuo 1992 m. Šią dieną visuomenė supažindinama su psichikos sveikatai svarbiomis temomis, siekiama didinti visuomenės informuotumą, inicijuoti atviras diskusijas psichikos sveikatos klausimais. Svarbu ne tik stiprinti savo psichinę sveikatą, bet ir suprasti bei priimti sergančiuosius. Kiekvienais metais minėtinos dienos temą inicijuoja Pasaulio psichikos sveikatos federacija. Psichikos sveikatai gerinti gali pasitarnauti ir knygos. Biblioterapija daro įtaką žmogaus psichikai, per ją ir fizinei žmogaus būklei. Terapinis skaitymas nuo paprasto skaitymo skiriasi tuo, kad teksto turinys, pagrindinė tema, plėtojama mintis kryptingai parinkta, kad veiktų pažeistą psichiką ir padėtų ją normalizuoti.

Spalio 12 d. Pasaulinė artrito diena

Spalio 12-oji kaip Pasaulinė artrito diena buvo pradėta minėti 1996 m. Tarptautinės artrito ir reumato asociacijos (angl. Arthritis and Rheumatism International – ARI) iniciatyva. Pasaulio sveikatos organizacija ir įvairių šalių specialistai – reumatologai, ortopedai, chirurgai-traumatologai, pediatrai, imunologai ir kt. – bei jų profesinės draugijos ragina atkreipti dėmesį į lėtinių reumatinių ir kaulų bei raumenų sistemos ligų grupę, kuriai būdingas itin žemas mirtingumo lygis, bet kuri pasižymi aukštu sergamumo bei neįgalumo lygiu ir sukelia ilgalaikius, lėtinius skausmus, kurie labai pablogina žmogaus gyvenimo kokybę, sutrikdo normalų judėjimą bei apsitarnavimą.

Spalio 12 d. Tarptautinė regėjimo diena – antrasis spalio ketvirtadienis

Pasaulinė regėjimo diena nuo 1998 m. kasmet minima antrąjį spalio ketvirtadienį. Tai diena, kuria siekiama atkreipti pasaulio dėmesį į neregystę ir silpnaregystę, įtakoti vyriausybes bei raginant skirti lėšų nacionalinėms regos praradimo prevencijos programoms, šviesti tikslines auditorijas apie regos praradimo prevenciją. LAB [tinklaraštis apie regos sutrikimus](#) – puikus būdas daugiau sužinoti apie regėjimo sutrikimus ir gyvenimą su jais.

Spalio 15 d. Tarptautinė baltosios lazdelės diena

Tarptautinė baltosios lazdelės diena Lietuvoje pradėta minėti 1992 metais. Baltosios lazdelės, kaip neregijų simbolio, istoriją galima atsekti iki 1921 m., kai fotografas iš Bristolio (Didžioji Britanija) Jamesas Biggsas per avariją prarado regėjimą. Paklauseš apakusio kareivio patarimo, jis pradėjo mokytis savarankiškai vaikščioti po miestą su lazdele. Tačiau netrukus suprato, kad juodos spalvos lazdelės nepastebi nei žmonės gatvėje, nei vairuotojai. Tada Biggsas nudažė lazdelę baltai, kad žmonės ją pastebėtų. Neregio fotografo patirtimi netrukus pasinaudojo tokio pat likimo žmonės Anglijoje, Europoje, o vėliau ir Amerikoje.

Spalio 25 d. 1991 m. Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjunga tapo pilnateise Europos aklujų sąjungos nare

Spalio 29 d. Pasaulinė insulto diena

2006 m. Pasaulio insulto organizacija paskelbė spalio 29 dieną insulto diena. Nuo to laiko ši diena kasmet minima ir Lietuvoje. Pasaulinės insulto dienos tikslas – didinti visuomenės žinias apie galvos smegenų insulto rizikos veiksnius, pirmuosius simptomus, būtinybę juos pajutus nedelsiant kreiptis medicinos pagalbos ir gydymo galimybes. Pasaulio sveikatos organizacija priskiria Lietuvą prie valstybių, pasižyminčių didele gyventojų rizika sirgti ir mirti nuo insulto.

Spalio 31 d. Prieš 95 metus (1928 m.) Kauno aklujų instituto auklėtiniai pirmą kartą koncertavo per Kauno radiją

Eteryje skambėjo pirmasis tiesioginis neregijų koncertas Lietuvoje.

LAPKRITIS

Vyrų sveikatos išsaugojimo mėnuo (Movember)

2003 m. Australijoje organizuota privati iniciatyva, siekusi atkreipti dėmesį į vyrų sveikatą (prostatos, sėklidžių vėžį) susilaukė didelio palaikymo ir pasaulinio populiarumo. Daugelyje pasaulio šalių lapkritį vyrai raginami auginti

ūsus, taip atkreipiant dėmesį į vyrų sveikatą. Organizuojami renginiai, kurių tikslas – skleisti žinią apie daugiausiai vyrų gyvybių pasiglemžiančias ligas ir jų prevencijos programas.

Lapkričio 14 d. Pasaulinė diabeto diena

Pasaulinės diabeto dienos tikslas – didinti supratimą apie ligą, su kuria gyvena milijonai žmonių visame pasaulyje. Numatoma, kad iki 2030 m. diabetu sergančių žmonių skaičius išaugs iki 522 milijonų. Ryšys tarp diabeto ir regėjimo yra glaudus, diabeto simptomus galima aptikti atliekant profilaktinius akių tyrimus. Nors dauguma sergančių patiria tik nedidelius regėjimo sutrikimus, cukrinis diabetas gali sukelti ir rimtesnes komplikacijas.

Lapkričio 15 d. 1927 m. įkurtas Kauno aklujų institutas

1927 m. lapkričio 15 d. Lietuvos aklujų sąjungos Centro valdybos pastangomis buvo įsteigtas Aklujų institutas Kaune, Tvirtovės al. 6 (dabar Taikos prospektas). 1928 m. vasario 27 d. Kauno aklujų institute prasidėjo pirmieji mokslo metai. Tą dieną institute jau buvo 20 auklėtinių ir 2 mokytojai. 2010 m. ši ugdymo įstaiga pavadinta Lietuvos aklujų organizuotos veiklos pradininko Prano Daunio vardu.

Lapkričio 16 d. Tarptautinė tolerancijos diena

Tarptautinės tolerancijos dienos minėjimo tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į žmonių įvairovę ir atskleisti įvairovės privalumus. Renginiai skatina ugdyti empatiją, supratimą, o svarbiausia – kviečiama stengtis priimti kitokį žmogų ir be smerkimo priimti jo gyvenimo pasirinkimus.

Lapkričio 19 d. Vyrų sveikatos diena

Lapkričio 21 d. 1989 m. įkurta Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“

[Asociacijos „Viltis“ vizija](#) – būti pagrindiniu veiksniumi, užtikrinančiu sutrikusio intelekto žmonių lygiateisį ir visavertį dalyvavimą visuomenės gyvenime. Organizacijos misija – atstovauti sutrikusio intelekto asmenų ir jų šeimų interesams bei ginti jų socialines, pilietines ir žmogaus teises.

Lapkričio 22 d.

Sukanka 95 metai, kai gimė Juozas Marcinkus

Sukanka 95 metai, kai Klibaliuose (Kelmės r.) gimė Juozas Marcinkus (1928–2004). Juozas Marcinkus – rašytojas, dainininkas, knygų leidėjas, ilgametis LASS narys. Žemaitijoje augančiam paaugliui 1941-aisiais sprogmuo nutraukė dešinės rankos plaštaką, atėmė regėjimą. Nuo 1947 metų mokėsi Kaune, aklyjų internatinėje mokykloje, tebesimokydamas įsidarbino telefonininku, vėliau perėjo mokytis į Kauno IV darbo jaunimo vakarinę mokyklą. 1976 m. neakivaizdiniu būdu baigė studijas Šiaulių pedagoginiame institute. Dirbo Lietuvos aklyjų draugijos Klaipėdos gamybinio mokymo kombinato direktoriumi, vadovavo „Eldijos“ leidyklai. Nuo 1991 m. – Lietuvos Rašytojų Sąjungos narys. 1993 m. levo Simonaitytės literatūrinė premija už novelių rinkinį vaikams „Juodieji gandrai“. 1996 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas už nuopelnus Lietuvai, jos kultūrai, mokslui ir švietimui Juozą Marcinkų apdovanojo Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino pirmo laipsnio medaliu.

GRUODIS

Visuotinių žmogaus teisių mėnuo

1948 m. gruodžio 10 dieną Jungtinių Tautų organizacijos (JT) Generalinė Asamblėja priėmė Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją. Tai buvo pirmasis istorijoje tarptautinis dokumentas, visuotinai pripažįstantis, kad visi žmonės nuo pat gimimo turi vienodas teises ir laisves.

Pažymint šį reikšmingą įvykį žmogaus teisių istorijoje, Jungtinės Tautos gruodžio 10-tąją paskelbė Žmogaus teisių dieną, o gruodis, paprastai gausus renginių, skirtų atkreipti dėmesį į įvairių pažeidžiamų visuomenės grupių padėtį, laikomas žmogaus teisių mėnesiu.

Gruodžio 1 d.

Pasaulinė kovos su AIDS diena

1988 m. Pasaulio sveikatos organizacija gruodžio 1-ąją dieną paskelbė Pasaulinę kovos su AIDS dieną. AIDS – tai įgytas imunodeficito sindromas, ŽIV infekcijos sukeltos ligos galutinė stadija, pasireiškianti imuniteto sunykimu. Pasaulinė AIDS diena primena visuomenei, kad ŽIV infekcija nėra išnykusi. Reikia būti budriems, aktyviai didinti informuotumą, tobulinti švietimą, formuoti brandesnę visuomenės požiūrį į ŽIV/AIDS ligą ir ligonius. AIDS simptomai – neaiškus matymas, vaizdo plaukiojimas, bendras silpnumas, svorio kritimas,

gausus naktinis prakaitavimas. Pasaulinės AIDS dienos simbolis – raudonas kaspinas.

Gruodžio 3 d. **Tarptautinė žmonių su negalia diena**

1992 m. Jungtinių Tautų Organizacija paskelbė gruodžio 3-ąją Tarptautine žmonių su negalia diena. Visuomenė turi galimybę atidžiau pažvelgti į žmonių, turinčių negalią, padėtį ir vaidmenį visuomenėje. Ši diena yra priminimas, kad negalia visada yra šalia mūsų.

Gruodžio 10 d. **Tarptautinė žmogaus teisių diena**

Gruodžio 14 d. **Sukanka 100 metų, kai gimė Antanas Jonynas (1923)**

Sukanka 100 metų, kai Alytuje gimė Antanas Jonynas (1923–1976). Antanas Jonynas – rašytojas, Lietuvos aklųjų draugijos steigėjas. 1973 m. LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas; 1974 m. apdovanotas LTSR valstybine premija; 1977 m. Lietuvos aklųjų draugijos meno premija, 1979 m. už knygą „Žmogiškoji rehabilitacija“ – LAD tiflogijos premija.

Gruodžio 16 d. **Sukanka 135 metai, kai gimė Juozas Nemeikša**

Sukanka 135 metai, kai Šiauliuose gimė Juozas Nemeikša (1888–1958). Juozas Nemeikša – gydytojas oftalmologas, Lietuvos akliesiems globoti draugijos pirmininkas ir valdybos narys, aklųjų švietimo organizatorius. Akliesiems globoti draugija jo iniciatyva įsteigta 1930 m.

Turi idėjų, kaip papildyti ar patobulinti šį kalendorių?
Pastebėjai, kad praleidome svarbią datą?

Rašyk mums info@labiblioteka.lt

Parengė:

LAB Informacinių išteklių skyriaus vyresnioji bibliotekininkė tiflotyrai
Audronė Gendvilienė

LAB Komunikacijos ir informacijos skyriaus kultūrinių veiklų vyresnioji vadybininkė
Klementina Gečaitė